

Asia: VN/12962/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 1 §:ään
(Soveltamisala)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 2 §:ään
(Valtionavustuksen saaja)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 3 §:ään
(Avustettava toiminta)

Kommenttinne

Lakiehdotuksessa oleva tarkennus, jonka mukaan avustusta voisivat jatkossa saada vain yleishyödyllinen yhdistys tai säätiö, on kannatettava, sillä tosiasiasa muunlaiset organisaatiot eivät avustusta voisi jatkossakaan hakea.

On myös ehdotettu, että lakiin tuodaan nuorisolakiin kirjattu avustettavan toiminnan rajausta, jonka mukaan avustettavan toiminnan tulee osaltaan tukea ihmisten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä perusoikeuksien toteutumista. Tällaista rajausta ei ole aikaisemmin ollut, mutta on hyvä, että sillä halutaan tuoda eri sektoreita lähemmäs toisiaan. Verkosto suhtautuu myönteisesti lisäykseen, mutta toivoo, että jatkossa avustuksen myöntäjä myös avaa avustusten hakijoille, mitä kirjauksella halutaan saavuttaa ja miten.

Lakiehdotuksen 3 §:n 2 mom. nojalla yhdistysten ja säätiöiden rahoituksen kokonaistasossa huomioidaan jatkossa yleinen kustannustason kehitys. Tätä kirjausta verkosto kannattaa, sillä avustuksia ei ole aikaisemmin esimerkiksi sidottu elinkustannusindeksiin. Tällöin avustusten arvo suhteessa toteutuneisiin kuluihin ei ole ollut ajantasainen, eikä sidoksissa yleiseen kustannuskehitykseen. On myös hyvä, että tilannetta seuraa asetettava parlamentaarinen neuvottelukunta.

Lakiehdotukseen on kirjattu, että jatkossa avustettavasta toiminnasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tällaista kirjausta ei ole aikaisemmin ollut, sillä avustettavasta toiminnasta ei ole tarkemmin säädetty. On hyvä, että avustuslinjauksia, strategioita tai painotuksia ei nosteta lakitasolle, sillä silloin joustavuus ja ajankohtaisuus vaarantuvat. Olisi kuitenkin hyvä tarkemmin perustella ehdotusta ja kuvailla, mitä tämä voisi käytännössä tarkoittaa ja muuttuvatko avustuslinjaukset jatkossa aikaisempaa matalammalla kynnyksellä. Onko aikaisemmin ollut tarpeen voida säätää linjauksista erikseen?

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 4 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Kommenttinne

Lakiesitys sisältää tarvittavat edellytykset ja säännökset STEA:n asemasta ja sen toimivallasta. Haapajärven johtaman työryhmän ehdotuksen mukaisesti, STEA:n toimintaan tarvittava rahoitus tulee jatkossa olemaan osana sosiaali- ja terveysministeriön budjettia. Kuten SOSTE on omassa lausunnossaan todennut, ei avustuksen jakoon liittyvän hallinnon kuluja tule ottaa jaettavista avustuksista.

STEA:n toiminnan kokonaisuutta tulee myös voida arvioida sen laajuuden ja kustannusten näkökulmasta. Mikäli byrokratiaa voidaan vähentää ja avustusten hakua ja arviointia helpottaa ja järkevöittää, on se kaikkien etu. Lisäksi avustusprosesseja eri hallinnonaloilta tulee lähentää ja virtaviivaistaa, kuten erilaissa kehityshankkeissa on jo todettu.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 5 §:ään (Valtionapuviranomainen)

Kommenttinne

Verkoston näkökulmasta on hyvä, että STEA toimii edelleen itsenäisenä valtionapuviranomaisena. Avustuskeskuksella on avustustoiminnasta erittäin paljon osaamista, ja osaamisen hyödyntämiseen tulee myös jatkossa panostaa. Tieto ja tilastointi auttaa myös järjestöjä ja säätiöitä suuntaamaan toimintaansa ja toimimaan tarkoituksenmukaisesti.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 6 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusasioiden neuvottelukunta)

Kommenttinne

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto kannattaa SOSTE ry:n ehdotusta, jonka mukaan lakiehdotuksessa kuvailtu avustusasioiden neuvottelukunnan tulee jatkossa toimia. Samalla kuitenkin ehdotetaan, että neuvottelukunnan arviointi- ja avustusjaosto lakkautetaan. Jaoston toiminnalla ei nähdä olleen vaikutusta ministeriön päätöksentekoon avustuspäätöksissä tai yksittäisten järjestöjen toiminnan arvioinnissa.

Verkoston näkökulma on, että myös jatkossa tarvitaan järjestöjen edustusta neuvottelukunnassa. Laissa tulee myös säätää järjestöjen osallisuudesta, jonka avulla kaiken kokoisten järjestöjen autonomia voidaan varmistaa. Osallisuuden tukeminen ei vaaranna päätöksentekoa, eikä luo esteellisyyttä, mikäli neuvottelukunnassa ei päätetä valtionavustuksista vaan toimitaan neuvoa antavana asiantuntijaelimenä.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 7 §:ään (Valtionavustuksen määrä)

Kommenttinne

Verkosto kannattaa esitystä siitä, että avustukset saavat kattaa kohteena olevan toiminnan tai hankkeen kokonaiskustannukset. Kaikilla järjestöillä ei ole laajaa varainkeruuta, ja järjestöjen toimintakentät ovat usein hyvin erilaiset. Toiminta saattaa myös olla sellaista, että siihen on haastavaa saada ulkopuolista rahoitusta. Lisäksi varainkeruun kehittäminen vaatii investointeja ja alkupääomaa, jota järjestöillä ei välttämättä ole, ja joihin ei ole voinut hakea avustusta.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 8 §:ään (Valtionavustuslain soveltaminen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 9 §:ään (Voimaantulo)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kommenttinne

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) kiittää mahdollisuudesta esittää mielipiteensä mielenberveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta. EPT-verkoston 59 valtakunnallista järjestöä toimivat yhteistyössä vähentäen päihde- ja rahapelihaittoja sekä ehkäisten päihteiden käyttöä ja haitallista rahapelaamista.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto näkee tarpeellisena lakiuudistuksen, mutta pitää aikataulua tiukkana. Uudistus on merkittävä, ja vaikuttaa lukuisiin järjestöihin, ammattilaisiin, vapaaehtoiisiin, vertaisiin ja varsinkin kansalaisiin. Laajuutensa takia uudistus vaatii aikaa ja harkintaa sekä arviota vaikutuksista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Myös jatkossa avustustoiminnan tulee olla sellaista, että se säilyttää järjestöjen erityisyyden, omannäköisyyden, joustavuuden ja ihmislähtöisyyden. Avustusjärjestelmän virtaviivaistaminen, hallinnon ja byrokratian laajuuden arviointi sekä avustusten myöntäjien ja avustusten saajien kommunikaation jatkuva ylläpitäminen ovat tervetulleita toimia.

On hyvä, että avustustoimintaa halutaan kehittää niin, että sen selkeys, ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys paranee. Avustuksissa tullaan jatkossa huomioimaan yleinen hintakehitys ja avustukset voivat kattaa toiminnan kokonaiskulut. Nämä ovat esimerkkejä positiivisesta kehityksestä, jossa avustuksensaajien mielipiteet on otettu huomioon. On toivottavaa, että ehdotettujen muutosten lisäksi voidaan tukea järjestöjä kehittämään avustuksia tukevaa muuta varainhankintaa ja tuoda kokonaisuuteen lisää joustavuutta.

On ymmärrettävää, että järjestöt ovat huolissaan rahoitusmuutoksista sekä siitä, että avustuksen jaosta päätetään jatkossa osana budjettimenettelyä. Päihdejärjestöjen kohderyhmät sekä järjestöjen toiminta ovat erittäin herkkiä asennemuutoksille ja poliittisille suhdanteille, minkä takia avustusjärjestelmässä täytyy olla varauduttu tukemaan järjestöjen toimintamahdollisuuksia. Mikäli poliittinen ohjaus lisääntyy, on selvä, että järjestöjen huoli omasta toiminnasta ja kohderyhmän hyvinvoinnista kasvaa.

Eloranta Annika
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto